

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ І РОЗТИН

спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	ветеринарна медицина	факультет	ветеринарної медицини
освітній рівень	магістр	Кафедра	нормальної та патологічної морфології

ВИКЛАДАЧІ

ЛЯХОВИЧ ЛЮБОВ МИХАЙЛІВНА

- ❖ Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина.
- ❖ Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01 (патологія, онкологія та морфологія тварин).
- ❖ Вчене звання – доцент.
- ❖ Досвід роботи – 35 років.
- ❖ Показники професійної активності з тематики курсу:
авторка 11 наукових статей в наукових виданнях, що включені до науко-метричних баз Scopus, Web of Science Core Collection;
- ❖ авторка 108 наукових статей та тез;
- ❖ авторка 14 навчально-методичних розробок;
- ❖ учасниця зарубіжних наукових конференцій.

телефон	+380678072872	електронна пошта	Liubov.vet@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle
---------	---------------	------------------	--------------------	-----------------------	--------

ЗАХАР'ЄВ АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ

- ❖ Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина
- ❖ Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01- (патологія, онкологія та морфологія тварин).
- ❖ Вчене звання – доцент
- ❖ Досвід роботи – 25 років
- ❖ Показники професійної активності з тематики курсу:
- ❖ автор двох наукових статей в наукових виданнях, що включені до науко-метричних баз Scopus, Web of Science Core Collection;
 - автор 70 наукових статей та тез;
 - автор двох навчальних посібників;
 - автор 10 навчально-методичних розробок;
- учасник наукових і методичних конференцій.

телефон	0508160582	електронна пошта	vagabond19973@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle
---------	------------	------------------	-------------------------	-----------------------	--------

УЛЬЯНИЦЬКА АНАСТАСІЯ ЮРІЇВНА

- ❖ Вища освіта – спеціальність ветеринарна медицина
- ❖ Науковий ступінь - кандидат ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01- (патологія, онкологія та морфологія тварин).
- ❖ Вчене звання – доцент
- ❖ Досвід роботи – 22 роки
- ❖ Показники професійної активності з тематики курсу:
 - авторка 10 навчально-методичних розробок;
 - учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон	0971904633	електронна пошта	ulyanickaya.a79@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle
---------	------------	------------------	---------------------------	-----------------------	--------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета

- ❖ Надання здобувачам ґрунтовних знань про морфологічні основи різних форм патологій у тварин, про їх причини, механізми та динаміку розвитку, варіанти завершення; знань про нозологію, морфо-функціональні зміни в органах, тканинах і клітинах, що виявляються за проведення патологоанатомічного розтину, про особливості патологоанатомічної діагностики захворювань.

Формат	❖ лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> ❖ здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики захворювань тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК8, ЗК9, ЗК11, СК5, СК6, СК7, ПРН1, ПРН3, ПРН7) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (ЗК2, ЗК9, ЗК11, СК2, СК3, СК6, ПРН1, ПРН3) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність проводити судово-ветеринарну експертизу (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК9, ЗК10, ЗК11, СК5, СК7, ПРН1, ПРН3) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті; види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування); ❖ здатність проводити дослідження на відповідному рівні, застосовувати знання у практичних ситуаціях, застосовувати інструментарій, спеціальні пристрої для проведення спеціальних досліджень під час виконання професійних задач (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ЗК9, ЗК11, СК1, СК2, СК3, СК5, СК7, ПРН1, ПРН3, ПРН7) / індивідуальні практичні заняття; ❖ здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, пошуку, обробки інформації з різних джерел (ЗК1, ЗК8, ЗК9, ЗК11, СК1, СК5, ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН7).
Обсяг і форми контролю	❖ 11 кредитів ECTS (330 годин): 30 годин лекцій, 106 годин лабораторних занять, 30 годин навчальної практики; 134 години самостійних занять, поточний контроль (6 розділів); підсумковий контроль – два недиференційовані заліки, іспит, курсовий проєкт.
Вимоги викладача	❖ вчасне виконання завдань, активність, командна робота.

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМИ

Компетентності	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>СК1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.</p> <p>СК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.</p> <p>ПРН2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.</p> <p>ПРН3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.</p> <p>ПРН7. Формулювати висновки щодо ефективності</p>
----------------	---	-------------------------------	---

СК3. Здатність дотримуватись правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

СК5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1 Загальна патологічна анатомія. Патологічна анатомія дистрофій, некрозів, запалення. Пристосувальні та відновлювальні процеси та їх наслідки для організму. Атрофії: класифікація та патоморфохарактеристика. Патоморфологія пухлин, лейкозів, променевої хвороби тварин і птиці.

Лекція 1	Вступ в патологічну анатомію. Форми патологій. Вчення про танатогенез: патолого-анатомічні аспекти.	Лабо- раторно- прак- тичне заняття 1 (ЛПЗ 1)	Об'єкти та методи дослідження в патанатомії. Знайомство з історією кафедри. Визначення первинних і вторинних ознак смерті та автолізу. Правила біобезпеки роботи з трупним матеріалом та способи його знешкодження.	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку ветеринарної патанатомії. 2. Біохімізм трупного задубіння. Умови та патології виразності трупних гіпостазів. 3. Структура та функції біомембран та немембранних органел клітин.
		ЛПЗ 2	Методи досліджень в патологічній анатомії.		
Лекція 2	Порушення морфо-функціональної цілісності клітин. Зерниста дистрофія: патоморфо-характеристика.	ЛПЗ 3	Клітинні диспротеїнози: гідропічна та гіаліно-крапельна дистрофія.		<ol style="list-style-type: none"> 4. Значення вільнорадикального пошкодження для розвитку декомпозитивного дисліпідозу. 5. Патогенез гіпоксичного пошкодження клітин. 6. Патоморфохарактеристика іхтіозу. 7. Морфохарактеристика сполучної тканини.

		ЛПЗ 4	Патоморфологічна характеристика рогової дистрофії.	
Лекція 3	Порушення морфофункціональної цілісності позаклітинних систем. Патоморфохарактеристика мукоїдного та фібриноїдного набрякання, гіалінозу, амілоїдозу.	ЛПЗ 5	Патоморфологія дисліпідозів. Жирова інфільтрація печінки.	
		ЛПЗ 6	Патоморфологія дисхромопротейдозів, що розвиваються на гемоглобіні та на меланіні.	8. Патоморфохарактеристика жовтяниць.
Лекція 4	Некрози: класифікація, патоморфохарактеристика, завершення, ускладнення та значення для організму.	ЛПЗ 7	Мінеральні, вуглеводні дистрофії, дисглікопротеїдозу.	9. Патоморфохарактеристика дисглікопротеїнозів (клітинного мукоїдозу та кахектичних /голодних набряків).
		ЛПЗ 8	Некроз та апоптоз: патоморфологічні відмінності.	10-11. Регуляція процесів старіння, смерті та відновлення клітин. 12. Відмінності некрозу від апоптозу.
Лекція 5	Патоморфологія альтеративного та ексудативного типів запалення.	ЛПЗ 9	Патоморфологія порушень кровообігу та вмісту тканинної рідини.	13-14. Поняття «гістіон». Морфофункціональна характеристика мікроциркуляторного русла. Причини плазморагії. Патоморфохарактеристика патологій лімфообігу.
		ЛПЗ 10	Морфологічні критерії первинної та вторинної альтерації у вогнищі запалення. Патоморфологія запалення проліферативного типу.	15. Патоморфохарактеристика імунного та специфічного запалення. Поняття «грануляційна тканина» та «специфічна гранульома». 16. Тромбоз і емболія: патоморфохарактеристика.

					17. Гіперемії, стаз, спазм, ішемія, колапс, плазморагія, геморагія: патоморфохарактеристика.
Лекція 6	Пристосувальні та відновлювальні процеси: морфохарактеристика.	ЛПЗ 11	Загальні атрофії: патоморфохарактеристика. Звуження просвітів трубчастих органів та порожнин тіла.		18. Поняття: проліферація, диференціація, детермінація, формоутворення, органогенез. 19. Відмінність між гіпертрофією та гіперплазією. 20. Закони регенерації.
		ЛПЗ 12	Місцеві атрофії.		
Лекція 7	Пухлини: принципи класифікації, патоморфодіагностика; прогностичні критерії в онкології, значення для організму.	ЛПЗ 13	Патоморфологія пухлинного росту.		21. Теорії канцерогенезу. 22. Закони метастазування пухлин.
		ЛПЗ 14	Гемобластози тварин: патоморфохарактеристика.		23. Диференціальна діагностика лейкозів тварин та птиці.
Лекція 8	Лейкози тварин: патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 15	Патоморфохарактеристика лейкозів птахів.		
		ЛПЗ 16	Залікове заняття.		

Розділ 2 Органопатологія. Спеціальна патанатомія: патоморфологія бактеріальних захворювань.

Лекція 9	Первинні та вторинні патології серця. Міокардіодистрофія, кардіоміопатія, міокардит: патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 16	Патології судин: патоморфохарактеристика. Атеросклероз: патоморфохарактеристика.	Самостійна робота	24. Вроджені патології серця: патоморфохарактеристика. 25. Патоморфохарактеристика кардіоміопатій.
-----------------	---	--------	--	--------------------------	---

		ЛПЗ 17	Патоморфохарактеристика хвороб верхніх дихальних шляхів, легень та бронхів.		26. Вроджені патології легень: патоморфохарактеристика.
Лекція 10	Патоморфо-характеристика гепатодистрофій, гепатитів, цирозів печінки, холециститів.	ЛПЗ 18	Патоморфохарактеристика хвороб підшлункової залози.		27. Токсична дистрофія печінки: патоморфо-характеристика. 28. Вено-оклюзійна хвороба печінки: патоморфо-характеристика. 29. Кетози та цукровий діабет у тварин: патогенез і патоморфохарактеристика.
		ЛПЗ 19	Патоморфохарактеристика хвороб органів системи травлення.		30. Патоморфологічна характеристика та диференціальна діагностика виразок в шлунково-кишковому тракті.
Лекція 11	Патології нирок: патоморфохарактеристика.	ЛПЗ 20	Патоморфохарактеристика патологій нервової системи.		31. Поняття «ниркова кома».
		ЛПЗ 21	Патоморфохарактеристика макро- та мікроелементозів тварин і птиці.		32-33. Гіповітамінози та гіпервітамінози тварин і птиці: патоморфохарактеристика.
					34-35. Патоморфологічна діагностика отруєнь сечовиною, люпином, фосфідом цинку, арсеном.
Лекція 12	Синдром системних запальних відповідей, септицемія та сепсис: патоморфо-характеристика.	ЛПЗ 22	Патоморфохарактеристика бешихи тварин.		36. Відмінність між мікробемією та септицемією. 37. Септицемічні захворювання тварин. 38. Синдром дисемінованого внутрішньо-судинного згортання в патогенезі септицемій.
		ЛПЗ 23	Патоморфохарактеристика сибірки.		39-41. Сибірка, лістеріоз та бешиха у людей: ризики інфікування.

Лекція 13	Патоморфо-характеристика лістеріозу.	ЛПЗ 24	Патоморфохарактеристика пастерельозу.		
		ЛПЗ 25	Патоморфохарактеристика гемофільозів тварин.		42. Гемофільози птиці: патоморфохарактеристика.
Лекція 14	Патоморфо-характеристика ешерихіозів.	ЛПЗ 26	Патоморфохарактеристика сальмонельозів тварин.		43. Специфічні гранульоми: макро- та мікроструктура
		ЛПЗ 27	Патоморфохарактеристика лептоспірозу тварин.		44. Патоморфохарактеристика паратуберкульозу.
Лекція 15	Патоморфо-характеристика туберкульозу.	ЛПЗ 28	Патоморфохарактеристика клостридіозів.		45. Патоморфохарактеристика ієрсиніозу.
		ЛПЗ 29	Патоморфохарактеристика сапу та миту.		46. Патоморфохарактеристика епізоотичного лімфангоїту.
		ЛПЗ 30	Залікове заняття.		

Розділ 3 Спеціальна патанатомія: патоморфологія мікоплазмозів, хламідіозів, вірозів, пріонних захворювань, мікотоксикозів та паразитозів тварин. Організація, техніка та методи патологоанатомічного розтину трупів тварин і птиці різних видів та вікових груп. Патологоанатомічна документація. Техніка виготовлення музейних вологих та сухих препаратів. Правила відбору, фіксації, пакування та пересилання патматеріалу.

	ЛПЗ 31	Патоморфохарактеристика перипневмонії В.Р.Х., хламідіозної бронхопневмонії телят та хламідіозного аборту В.Р.Х.	Самостійна робота	47-51. Патоморфохарактеристика мікоплазмозів свиней; респіраторного мікоплазмозу та орнітозу птиці.
	ЛПЗ 32	Патоморфохарактеристика сказу тварин та герпесвірозів В.Р.Х.		
	ЛПЗ 33	Патоморфологія губчастої енцефалопатії В.Р.Х.		
	ЛПЗ 34	Диференційна патоморфохарактеристика африканської та європейської чуми свиней.		

ЛПЗ 35	Патоморфохарактеристика парагрипу- 3.	
ЛПЗ 36	Патоморфохарактеристика респіраторно-синцитіальної інфекції.	
ЛПЗ 37	Патоморфохарактеристика хвороби Ньюкасла.	
ЛПЗ 38	Патоморфохарактеристика грипу птиці.	
ЛПЗ 39	Патоморфохарактеристика хвороби Марека.	
ЛПЗ 40	Патоморфохарактеристика гастроентеральних та системних вірозів тварин.	52. Патоморфохарактеристика хвороби Ауескі.
ЛПЗ 41	Патоморфохарактеристика аденовірозів тварин.	53-54. Повільні та пріонні захворювання овець та кіз: патоморфохарактеристика.
ЛПЗ 42	Патоморфохарактеристика ящура тварин.	
ЛПЗ 43	Патоморфохарактеристика віспи тварин.	
ЛПЗ 44	Патоморфохарактеристика мікозів тварин.	
ЛПЗ 45	Патоморфохарактеристика афлатоксикозу В.Р.Х.	
ЛПЗ 46	Патоморфохарактеристика еймеріозів, гістомонозу, трихомонозу.	55-56. Патоморфохарактеристика міксоматозу, папіломатозу.
ЛПЗ 47	Патоморфохарактеристика ехінококозу, трихінельозу, фасціольозу, дикроцеліозу.	57. Т-2 токсикоз тварин та птиці: патоморфохарактеристика.
ЛПЗ 48	Правила роботи з патматеріалом для виготовлення музейних препаратів.	Самостійна робота 58. Патоморфохарактеристика анаплазмозу, тейлеріозу, ценурозу, диктіокаульозу. 59-61. Правила заповнення документації патолого-анатомічного дослідження трупів чи трупного матеріалу (з використанням наданих заповнених навчальних зразків актів та протоколів власноруч заповнити акт дослідження / розтину і два навчальні протоколи – стислий та розширений).
ЛПЗ 49	Правила заповнення первинної документації патрозтину.	
ЛПЗ 50	Проведення розтину трупів свиней, м'ясоїдних тварин, хутрових звірів.	
ЛПЗ 51	Техніка патологоанатомічного розтину трупів птиці.	
ЛПЗ 52	Особливості техніки патрозтину трупів коней.	
ЛПЗ 53	Особливості техніки патрозтину трупів жуйних тварин.	

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Етіологія та патоморфологія дистрофій: навчальний посібник / [І.В. Папченко, М.В. Утеченко, М.Є. Іваницький та ін.]; за ред. І.В. Папченка і М.В. Утеченка – Біла Церква, 2006. – 132 с.
2. Забелло Є.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин / Є.М. Забелло. – К.: Аграрна наука, 1997. – 246 с.
3. Захар'єв А.В., Ляхович Л. М., Ульяницька А. Ю. Навчальний посібник для студентів ФВМ з курсу патологічної анатомії і розтину / Харків : ХДЗВА, 2020. 260 с.
4. Патологічна анатомія тварин / П.П. Урбанович, М.К. Потоцький, І.І. Гевкан та ін. – К.: Ветінформ, 2008. – 836 с.
5. Патологічна анатомія тварин. Частина 1 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. – 418 с.
6. Патологічна анатомія тварин. Частина 2 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2020. – 449 с.
7. Патологоанатомічний розтин тварин : навчальний посібник / Зон Г.А., Скрипка М.В., Іванівська Л.Б. – Донецьк : П.П. Глазунов Р.О. – 2009. – с.189.
8. Патологоанатомічний розтин: навч.-метод. посіб. з проведення патологоанатомічного розтину та виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» / А. В. Захар'єв, А. Ю. Ульяницька, Л. М. Ляхович; Держ. біотенх. ун-т. – Харків, 2025. – 104 с.

Методичне забезпечення

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Патологічна анатомія та розтин» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» / А.Ю. Ульяницька, Л.М. Ляхович, А.В. Захар'єв // Державний біотехнологічний університет. Кафедра нормальної та патологічної морфології. – Х.: РВВ ДБТУ, 2025. – 30 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Патологічна анатомія. Атлас макропрепаратів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54103>
<http://www.who.int/en/> - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ);
 сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (Міжнародне епізоотичне бюро – МЕБ);<http://www.oie.int/>
 Електронний курс дисципліни «Патологічна анатомія та розтин» для студентів зі спеціальності «Ветеринарна медицина»
<http://moodle.btu.kharkiv.ua/course/view.php?id=1684>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за розділи
		до 50	підсумкове тестування
Оцінювання розділу	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

- ❖ Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.